

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 *
 Helyben hazhoz kordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 *
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 *

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 66
 ünnep utáni napok kivételével.

Ezerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kóriratok visszatérítését
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, január 20.

Az első decennium.

(—a.) Jól esik egy kicsit letérni a politika sivar mezejéről s figyelmünket egy napra másfelé fordítani. Ugy is van nekünk sok más bajunk a politikán kívül s nem szabad engedni, hogy a politikai kérdések minden más egyebet háttérbe szorítsanak.

Az a jubiláris ünnepség, amely most folyik le Nagyváradon a katolikus társadalmi tevékenységre és szervezkedésre irányítja figyelmünket. Sokszor esik ugyan erről szó lapunkban, állandóan felszínen tartjuk ezt, amint meg is követeli a kérdés fontossága, de most, mikor e téren egy jelentős állomáshoz érünk, illő egy tekintetet vetni a múltba, egy másikat pedig a jövőbe.

A Nagyváradai Katolikus Kör alakulása csaknem összeesik az országos kath. szervezkedések keletkezésével. Egy decennium áll tehát már mögöttük.

Az egyházpolitikai mozgalmak adták meg a lökést e szervezkedésekre. E nagy üzdelem idején meglepetve vették észre vezéreink, hogy az a tábor, mely mögöttük áll, óriási nagy ugyan, de teljesen szervezeten s így könnyen győzhetett fellette elleneinek szövetkezett serege.

Ez a szomorú tapasztalat indította a katolikus tábor lelkes vezereit arra, hogy társadalmi, gazdasági és jótékony-

sági szervezetekbe csoportosították azokat a katolikusokat, akik hiven ragaszkodnak egyházukhoz és hazájukhoz.

E mozgalom első hullámai csakhamar elértek Nagy-Váradra, a hol a katolikus társadalom éppen olyan szét-húzó irányu volt, mint nagyon sok helyt az országban. Az intelligenciának a zöme a liberálisokkal tartott, a legtöbb közönyös volt, hite, egyháza iránt a népnek irányítására pedig nem fordítottak gondot.

Mikor a polgári házasság ellen tiltakozott Nagy-Várad katolikus polgár-ága, nem kisebb ember állott annak élén, mint b. e. Nogáll püspök, ennek a városnak egyik legnagyobb jóttevője. És ennek dacára otromba támadást intéztek ellene az egyesült pábolytestvérek, radikálisok, és liberálisok, kik terrorizálni akartak mindenkit, aki velük ellenkező meggyőződésen volt vagy pláne elég bátor volt nyilvánítani is azt.

Ez csak egy tünet, sajnos, szomoruan jellemző tünet Nagy-Várad akkori életéből. De ilyenek után érthető, hogy akik őszintén ragaszkodtak hitükhöz s a keresztény Magyarország ősi hagyományaihoz, azok készségesen sereglettek a katolikus szervezkedés kibontott zászlaja alá.

Ma egy évtizedes multra tekinthet vissza a Nagyváradai Kath. Kör. Más lapra tartozik beszámolni e kör tíz éves működésének eredményeivel.

Annyit azonban itt is konstatálha-

tunk, hogy a kath. kör az évtized alatt — bár sokat kellett küzdenie a szervezkedés nehézségeivel, azoknak a világi katolikusoknak, akik részvételére számított érthetetlen közönyével és ellenfeleinek kiméletlen támadásaival — jelentős, érdemes, maradandó hatásu munkát végzett.

Katolikus társadalmat teremtett ebben a városban, új generációt nevelt irodalmi és művészeti előadásával nemcsak élvezetes szórakozást nyújtott tagjainak és a nagy közönségnek, hanem megerősítette őket a katolikus hitben, a katolikus gondolkodásnak, érzésnek s az ezen nyugvó keresztény életnek pedig olyan alapot rakott, amelyen joggal reméljük, hogy a jövőben erős katolikus társadalmi élet fog felépülni.

Erre pedig ma nagyobb szükség van, mint akár az alakulás korában volt. Acheronta movent. Hitünk és hazánk nagyobb, erősebb támadásoknak van kitéve, mint bármikor. A hihetlenség s a nek különfele exponensei azt mondhatjuk már a talajt mozgatják lábaink alatt. Ennek a veszedelemnek egyenkint, szétszórva nem állhatunk ellent, de ha összetartunk meghiusul elleneinknek minden támadása.

Kitartást az új decenniumban a férfias munkára és nem fog elmaradni a győzelem.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Egy iskolai pad története.

(Elbeszéli ő maga.)

Irta: Várady István.

Késő estén ósdi kis házikóban a kemence mellett összezúzva állott egy iskolai pad. A többi butorok, — a melyek bizony eléggé kopottak voltak, — mosolyogtak reá, sőt a kevesebb tisztességet tudó feketére mázolt vaságy gunyolódott is a paddal. »No neked már ütött a végórád! Ha gazdánk visszatér, majd tüzre tesz. Hogy is tudhattál így tönkre menni? — Különbben mi voltál te? — egy iskolai pad!«

A pad csak hallgatott. Közbe szomoruan bólingatott.

Aztán közbe szólt az asztal: Ugyan ne gunyolódj! Nem érdemli meg, hogy így bánjatok veie. Légy tekintettel a korára.

Már mint én? — szólt a vaságy. Én, ki legidősebb vagyok köztetek, ki annyi mindennek voltam tanuja, hogy én hallgassak előttetek?

no azt nem teszem. Egy iskolai padért, mely pár percz mulva hamuvá lesz?

E közben előállott a nagy karosszék: »Ne bántsát az a szegény padot. Talán ha mesélni kezdene, érdekes dolgokat mondana el nekünk. Bizonyára ő is van olyan idős, mint úgy komám s talán a története is szebb, mint neked, ki éveken keresztül ott hevertél egy zsibárus padlásszobájában, míg jó gazdánk megvásárolt s ide hozott közénk.«

No no, persze rokonod, azért védelmezed. A pad megint csak hallgatott, s közbe nagyot sóhajtott.

Egy kis kézi tükör, mely alig volt két éves, megszánta.

— Pad bácsi! — mondja meg hány éves.

— Nem tudom én édes fiam, de bizony régi vagyok. Nagyon homályosan emlékszem az időmre. Annyi mindenem mentem én már keresztül, hogy nektek fogalmatok sem lehet felőle. — Bizony jó, hogy már életem végét járom, mert nem hogy megbecsüljenek, de némelyek már gunyt üznek belőlem. Hejh pedig — ha a honti főispán vagy az államtitkár meg-

tudná hogy itt vagyok, bizonyára elvinne innen s megőrizne még a szél fuvalmától is.

Az óra csak ketyegett-ketyegett. »De későn jön ma haza a mi gazdánk. Vajjon hol marad? Már egy pár napja mindig későbbben és későbbben kerül haza.«

Az öreg tintatartó is megszólalt: »Ugyan pad bácsi, legyen olyan jó, mondja el nekünk a történetét, a mig gazdánk haza jön.«

— Igen mondja el pad bácsi, — mondja el, rimáncoktak a butorok karban. Aztán egyenként oda közeledtek a padhoz. Az asztal nagy lomhán oda biczegett, az öreg tintatartó oda húzódott egészen közel, a képek leszállottak a falról — köztük Bethoven, Wagner, Rafael, sőt Kossuth is — s egyenként sompolyogtak a padhoz. A toll, — a mely kissé rozsdás volt, — vígan csapódott bele az öreg tintatartóba s ő is kérte, hogy meséljen.

— Ha le akarod írni, akkor bizony nem mondom el.

Egy kis fénykép, egy bájos leány-alak felemelkedett az asztról, oda ment a padhoz s homlokon csókolta: »S ha én kérem pad bácsi, hogy mondja élete történetét.«

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szíves tudomására adja nagyrabecsült vevőnek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességgel megérkeztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabörlet-táblázattal pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151

Az új elnök.

A Figaro egyik munkatársa meginterviewta Fallières köztársasági elnököt, ki a következőket mondotta:

— Nem fognak találni egy szenátort vagy képviselőt, kit megkértem volna, hogy rám szavazzon, vagy akivel az elnökválasztásról beszéltem volna, de természetesen, hogy ez így van, mert méltóságomról volt szó. Mihelyt az volt a kérdés, hogy a republikánus szavazatokat bennem egyesítsék, félrevonultam. Megsértettem volna pártomat, ha jelöltként felléptem volna, mert az elnökválasztásnál nem személyi kérdéssről, hanem pártkérdéssről van szó.

Fallières kijelentette, hogy mérsékelt elveket vall, de mindig a szabadság szellemében fog működni.

— A választás napján — folytatta Fallières — nem voltam izgatott, mert nagyon fáradt voltam. Egyébiránt az ilyen hivatalt nem szokták bizonyos félelem nélkül elfogadni, és bármilyen erősnek is érzem magam, azt is érzem, hogy már 64 éves vagyok.

A politikai válság.

Ugy látszik, egy szerencsevadász-csapat belevetette magát a hatalomba s onnan a világról ki nem mozdul. Nem tud ugyan semmit sem adni sem a nemzetnek, sem Bécsnek. Nincs katonai, nincs pénz — de nincs nemzeti vívmány sem.

Van ellenben csendőri karhatalommal bevonuló főispán, előbb közadós, van nyomor szenvedés — és lesz nyugdíj, a kész eszközöknek. Ezért érdemes odadobni a becsületes emberek tiszteletét.

Rémhir is jött tegnap, a király a zágrábi kivételével a magyarországi hadtestparancsnokokat Bécsbe rendelte. Ebben a bekövetkező abszolútizmust, katonai uralmat, mások meg a

külgyminisztert alaposan kifigurázott Balkán-államok elleni tüntetést olvassák ki.

Mennyire nem a Balkán felé irányul a tanácskozás éle, azt mutatja az a körülmény, hogy éppen a zágrábi hadtestparancsnokot tartották fölöslegesnek meghívni.

Ertesüléseink a következők:

A hadtestparancsnokok.

Bécsből jelentik: Az a hír, hogy a magyarországi hadtestparancsnokokat Bécsbe meghívták; a börszen nagy nyugtalanságot keltett, melyet még fokozott az a jelentés, hogy a budapesti börszen nagyszabású eladásokat eszközöltek.

Kormánykörökben azt a hírt terjesztik, hogy a hadtestparancsnokokat azért hívták Bécsbe, hogy részt vegyenek a mai udvari bálon és hogy megérkezésük semmi összefüggésben nincs a magyar válsággal.

Didergő megyeháza.

Sátoralajuhelyen reggel az összes hajdukat a megyeházából karhatalommal eltávolították, azért a hivatalok tüntetlenek. Az árvaszéki elnök intézkedésére az úlnokok, a tisztviselők, az irnokok fűtöttek, nehogy a közönség kárt szenvedjen.

Ma a 65-ik ezred két százada Eperjesről oda érkezett; miért, senki sem tudja. A városban a legnagyobb csend van, a katonaságot éjjel alarmirozták.

Nem lesz béke.

A béke hírei már teljesen elszálltak, még a nyomukat sem látni. Wekerle, Lukács és gróf Andrássy Gyula akcióinak az utolsó aktáit is befejezettek tekinthetni. De az a remény is, hogy még mindig lesz valami, az előjelek után ítélve, csak a becsületes hazafiság optimizmusa. A kormány gondolkodására a béke dolgában világot vet a német félhivatalos lapnak ez a mai közleménye:

A haladó pártkörben ma is nagy vidám-

sággal foglalkoztak az ellenzéki sajtóban felmerült kalandos hírekkel. Ezek nem csak a béketárgyalásokról szóltak, melyeket állítólag felülről, vagy alulról, jobbról, vagy balról ismét megkezdene, hanem a Fejérváry-kabinetet fenyegető balsorsát rajzolták a falra, a közeledő abszolútizmust cifrázták körül és azokról az előkészületekről beszéltek, melyeket katonai körökben folytatnak bizonyos esetekre. Felesleges fáradság, az egyes hazugságok foglalkozni, ezeket már a legközelebbi napokban megczátolják a helyzet konzekvenciái. Hetek óta a politikai helyzetben változás nem állott be és ilyenre nem is várhatni, amíg a koalíció az olyan loyális békekisérleteket, mint a milyen a Lukácsé és a Wekerléé eredménytelenekké tesz.

Miután gróf Andrássy Gyula békekisérlete is minden eredmény nélkül maradt, alig feltehető, hogy valaki jobbról vagy balról enyhíteni próbálja meg a koalíció merevségét. A kormány számára nem marad egyéb hátra, minthogy folytassa a megkezdett akciókat.

Ennél rosszhisznműbb kertelgetésben be sem lehetett volna jelenteni, hogy mire készül a kormány. Annak pedig, akinek még ez sem világos beszéd, szolgál egy titkosan kormánypárti ujság bővebb részletekkel. Mai vezércikkében, ahol hirdeti a bekövetkező történeti katasztrófát, ezeket írja:

Am mondják, hogy abszolútizmus csak enyhe lesz. Alig több, mint az átmenetnek, vagyis provizóriumnak valamely fajtája. Talán polgári abszolútizmus, katonai erőszak nélkül. az alkotmányos jogok lehető kimelésével. Vagyis hogy az alkotmányból csak annyit koboz el az erőszak, a mennyi utjában áll; de azt, a minek eszköz gyanánt hasznát veheti, azt megtartja. Tehát elkoboztatik az országgyűlés, de pátensek csak az adó beszédese és katonaiállításra fognak szorítkozni. Elkoboztatik a vármegyei és városi autonómia, de a közigazga-

— No jól van kicsikém, ha te is úgy akard — te, kit gazdánk mindegyikünkénél jobban szeret, — hát elmondom. Isten neki.

Aztán elkezdett mesélni . . .

Bizony nagyon régen volt. Egy óriási nagy erdőségben éltünk a társaimmal együtt. Olyan vig volt az életünk. Kaptunk enni-inni a földtől a levegőtől, aztán reánk szállottak a madarak, nekünk dalolták el a legszebb daljaikat, s mi hallgattuk az ő búbajos éneküket. Szállást adtunk nekik. Leveleinkkel letakartuk fészkeiket, hogy megvédjük őket. S ők hálásak voltak. Azokat a csunya rovarokat, melyek reánk szállottak, elfogdosták s oda vitték fiaiknak — Reggel a nap reánk süttött legelőször. Én ott voltam az erdő szélén. Kiterjesztettem koronámat, — s nem azért mondom, hogy eldicsekedjen velem, — de bizony sok fáradt vándor ült lombjaim alá, hogy védve legyen a nap égető sugarai ellen. — Aztán jött a tomboló szél. leakarta dönteni a buzát. Mi összefogózkodtunk, megakasztottuk, s nem engedtük, hogy a szegény ember verejtékes munkájának a gyümölcsét elpusztítsa. Mikor látta, hogy velünk nem egy könnyen lehet végezni, visszfordult.

Igy éltünk jó hosszú ideig. Erősek voltunk mindannyian. Én nagy és hatalmas voltam. Három

ember ha összefogta a karját, alig birt átölelni.

Egyszer aztán kijöttek valami urak. Leültek lombjaim alá. Én ügyeltem, hogy a nap megne barnítsa fehér arcbőröket. Nem volt ugyan szép dolog, de ki hallgattam, hogy mit beszélnek. — A régi gazdánk eladott minket egy új gazdának. Gondoltam, hogy ez nekünk mindegy. A mi életmódunkon ez nem változtat. De mikor hallottam, hogy új gazdánk mindnyájunkat kivágot, megharagudtam s az egyik ágamat, — föléje hajolt, — elvontam, hadd perzselje össze a nap.

Pár nap mulva jöttek az emberek fűrészekkel és fejszékkel. Mi megijedtünk, de nem volt mit tennünk. A társamnál kezdték a döntést. Az dühében — mikor már levágták, — rá esett az egyik munkásra s a karját összezúzta. Aztán rám került a sor. Elájultam. Mikor magamból tértem, egy nagy-nagy udvaron voltam s hallottam, hogy az udvar végen a gépek zakatolnak. Csakhamar feltettek egy kocsira egy pár társammal együtt s vittek be.

A mint bejutottam megpillantottam a hatalmas gépeket, fűrészeket. Elkezdtem sirni, ordítani; de nem hallotta meg senki, mert az óriási zakatolás elnyomta az én hangomat. Egy rövid percz s én lapos, darabokban kerültem

ki. Ugy fájt minden tagom. Aztán megint kocsira tettem. Elvittek az udvarnak egy másik sarkába. Oda raktak egymásra. Együtt volt ismét testem minden része. Ott voltunk egy darabig.

Egyszer aztán úgy látszik, ránk untak. Föltettek a vonatra s elvittek messze, egy nagy-nagy városba. Leraktak. Beszállítottak egy nagy asztalos műhelybe. Ott megint összeraktak. Alig voltunk ott két napig, mikor valaki azt mondta: Az iskola padokat a tegnapielőtt érkezett deszkákból fogják leszabni. Tudtuk, hogy ez reánk vonatkozik.

Elővettek. Rajzoltak reánk. Betettek gépekbe. Összevagdaltak. Majd emberek gyalultak meg vagdostak hol itt, hol ott. Aztán összeütöttek. Némely részünkbe még valamit ragacos folyadékot is öntöttek. Mikor kikerültünk az udvarra, nem ismertünk egymásra. Iskolai padok voltunk.

Ekkor főszedtek s ávittek egy másik műhelybe. Mi még fehérek voltunk, de volt ott egy csomó butor, a melyen különféle palástok voltak. A mi hézagainkat betömték, aztán lesimították. Nagyon durván bántak velünk. Aztán bemázoltak egyszer, kétszer sőt többször is. Kitétek szellős helyre, hogy száradjunk.

Reggelizés előtt fél pohár

SCHMIDTHAUER-féle radio actív
Használata valódi áldás gyomorbetegségeknél

és székszorulásban szenvedőknek.

Csodálatos gyógyerejét az igmándi víz radium tartalmának köszöni, amely tudományos alapon egyedül ezen forrásban lett felfedezve, miertis bevásárlásnál összesen nem tévesztendő a közönséges keserűvizekkel. — Főszéküld és a forrástulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél. Komáromban. Kapható Nagyváradon minden jobb gyógyszerár és fűszerüzletben. Kis üveg 30 f., nagy üveg 50 f. Az egyedüli természetes keserűvíz, amely kisüvegben is kapható.

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot

2—3 óra alatt

teljesen rendbehozta.

tási szerkezet megmarad. Elkoboztatik a sajtószabadság, de azért az újságok megjelenhetnek. És így tovább.

Gyönyörű perspektiva ez a vigasztalás: csak enyhe lesz az abszolutizmus . . .

Fejérváry Bécsben.

Bécsből jelentik a Magyar Távirati Irodának! Báró Fejérváry Géza miniszterelnök, aki tegnap este érkezett ide, a mai délelőtt folyamán a magyar miniszterium palotájában több látogatót, többek között báró Burián közös pénzügyminisztert és Popovics államtitkárt fogadta.

Báró Fejérváry miniszterelnök délelőtt tizenegy órakor a Burgba ment, ahol a király külön kihallgatáson fogadta.

Pongrácz főispán főszolgabírája.

A gróf Pongrácz Ferencz által kinevezett első főszolgabíró, Bartsik József tegnap vonult be. Gróf Pongrácz tudvalevőleg felfüggesztette Putnok Sándor szikszói főszolgabírót s ennek helyébe nevezte ki Bartsik Józsefet, akinek a hivatalt még a múlt héten át kellett volna vennie, de mert a járásból érkezett hírek szerint Putnok Sándor nem volt hajlandó a hivatalt átadni, másrészt mert a járásból olyan hírek érkeztek, hogy az új főbíró nem számíthat barátságos fogadtatásra, Bartsik kissé fázott a hivatal elfoglalásától. Gróf Pongrácz Ferencz gondoskodott tehát arról, hogy az ő embere kellő fedezettel vonuljon be Szikszóra és a hatalom eszközével foglalja el hivatalát. Ez a kísérlet tegnap megtörtént.

Bartsik József kinevezett szikszói főszolgabíró tegnap reggel 8 óra 40 perczkor utazott el Kassáról a gyorsvonattal Szikszóra. Vele együtt utazott egy csendőrijárás-örmester és hat csendőr. A vonat 9 óra 44 perczkor érkezett meg Szikszóra, hol már akkor megjelent a vasuti állomáson az ottani csendőrszakasparancsnok 24 csendőrrel. Az állomáson nem történt semmi incidens, mert a csendőrség

mindenkit eltávolított volt az állomási épületből. Bartsik, amint a vonatból kiszállott, egyenesen a csendőrhadnagyhoz ment, akinek bemutatkozott és rövid beszélgetés után a csendőrhadnagy és a jelenvolt csendőrök kíséretében megindult a városba gyalogszerrel, mert kocsit nem tudtak kapni. A főszolgabírói hivatal előtt már nagy néptömeg várta a jövevényt, akit a legdurvább kifejezéssel illettek és záptojásokkal megdobáltak. Bartsik a főszolgabírói irodában Putnok Sándor főszolgabírónak így mutatkozott be: »Én Bartsik József kinevezett főszolgabíró vagyok.«

Putnok erre végignézett az előtte álló emberen s aztán mosolyogva a következőket felelte:

— Nincs tudomásom, hogy rajtam kívül itt e járásban más főszolgabíró volna, különben pedig megjegyzem, hogy a szikszói főszolgabírák nem így szoktak a hivatalba bevonulni.

Erre aztán a csendőrhadnagy lépett elő, fölmutatta a főispán rendeletét és felszólította Putnok főszolgabírót, hogy a hivatalt adja át. Putnok ekkor kijelentette, hogy az erőszakkal szemben hivatalából távozik.

Putnok ezután eltávozott, de vele együtt kivonultak a szolgabíroság összes tisztviselői, még a hajdu is otthagyta a hivatalt, úgy hogy az új főbíró a csendőrök társaságában magára maradt. A bevonulás után Bartsik József táviratilag tudatta gróf Pongrácz Ferenczcel, hogy hivatalát elfoglalta.

NAPROL-NAPRA.

Sacerdos magnus.

Sokan csodálják az új székesfejérvári püspököt. Még többen szeretik. De én a szó ideális értelmében rajongok érte. Figyelem azóta, hogy országszerte észrevették azt a nagy elmét és mélyen érző szívet, amelyet az egykori esztergomi spirituális egyszerű fekete reve-

rendája magában hordott. Hét-nyolcz esztendeje ennek. És éppen ez a hét-nyolcz év egyik fontos határköve az én életemnek is. Ahogy más ember életében is nagyfontosságú a husz és harmincz esztendő között elfekvő időszak.

Alighanem harmadéves jogász lehettem, amikor egy illatos, meleg tavaszi vasárnap délutánján többedmagammal az angolkisasszonyok temploma előtt vitt el utam. A zsufolásig telt templomban ájtatosság volt éppen. Valószínűleg májusi litánia.

A szószéken sajtósági földvidéki akcentussal beszélt a pap. Később tudtam meg, hogy Prohászka Ottokár volt. Be kell vallanom, ezt a nagy lelket, akinek nevét az *Alkotmányból* s a *Magyar Szemléből* ismertem, a magam fölületes, kamasz gondolatvilágával ekkor még nem tudtam megérteni. Egy-két pillanatig hallgattam, aztán elhagytam társaimmal a tömött templom ajtaját. Egy év múlva, 1899-ben a *Szent Imre Önképző-Egylet* élén vettem részt a novemberi katolikus kongresszuson. Már akkor sokat tudtam, hallottam, olvastam Prohászka-ról. Mikor aztán ez alkalommal a *keresztény szervezetek* gyűlésén fulmináns beszédet mondott, akkor egyszerre megnyitak szemeim. Megértettem és gyönyörködtem benne.

Bátor, kemény, hogy ne mondjam paprikás beszéd volt ez. Mintha most is látnám, hallanám a szónokot ott a Budapesti Katolikus Kör Molnár-utcai palotájában, azon a kényelmes emelvényen, amelyen egy párszor magam is megfordultam hivatalosan. Tisztán emlékszem, ahogy a népet elaltató, kiszípolozó merkantil, uzsorás vampirról szólott s mintha most is hallanám, amikor a lőcslábuokról beszélt és elmondotta, hogy elszorul az ember szíve, ha a főváros czégtábláit olvassa. Nem akad köztük magyar név. Ha igen, akkor is csak ilyen, hogy — *Szücs és Náthán*. Ez a Náthán szó azzal a speciális hanghordozással mai napig csiklandozza a fületem. Egy két-

Ott ültünk egy darabig. Majd fölraktak szekérre, átvittek egy csomó utcán, s mi bámultuk utközben a házakat, a melyek úgy néztek ki, mintha egymásra rakták volna őket. Egy nagy szobába leraktak.

Elhelyeztek szépen sorba s magunkra hagytak. Csakhamar barátságot kötöttünk a velünk szemben álló s reánk pislogó fekete táblával. A falakon képek s ákum-bákurrok voltak. Jó kedvünk kerekedett s elkezdtünk viczkánozni. De egy asztal, mely ott henzegett az emelvényen, rendreutasított minket. És használt.

Pár nap múlva egy rakás gyermek jött be. Rettenetes lármát csaptak. Egyik-másik leült szépen, de volt olyan is, a ki piszkos csipőjével a fejünkre hágott. Sőt olyan is akadt, a ki elővette kését, hogy kipróbálja az erőnket.

Aztán csönd lett, mert bejött egy komoly bácsi. Fölment az emelvényre s a fogásra rá akasztotta a kalapját. Leült az asztal mellé, egy kis beszédet mondott, miután minden fiúnak kijelölte a helyét. Reám négyen ültek.

Azok közül egyik ma főispán, a másik napszámos, a harmadik festő, — a negyedik — tudja Isten mi lesz belőle. Egy darabig jegyezgettem, hogy kikből mi lett, de bizony a jegyzetemet elvesztett. Alig az első pár évre emlékszem. Mikor a fiúk elhelyezkedtek, akkor a komoly bácsi arra figyelmeztette őket, hogy minket kiméljenek meg. Egyik-másik megfigyelte a jó tanácsot, de voltak olyanok is, a kik oda te hederítettek.

Én voltam az első pad s így a legközelebb álltam az asztalhoz. A fiúk mindennap eljártak iskolába kétszer is. Mennyi szép dolog történt ottan. Hallgattuk a magyarázatokat mi is s

bizony aligha tudnátok, olyan kérdést feladni, a mire meg ne felelnék. — Egyszer-másszor megesett, hogy padtársaimmal nem jól bántak. Ilyenkor a komoly bácsi megvizsgált minket. Szóval a komoly bácsi nagyon ügyelt reánk, mert szerett minket.

Esténként fölfordítottak s kisperték alólunk a port. Néha le is mostak. Megegett az is, hogy megfüstöltek. És akkor volt, mikor Bandi, kinek az volt a szokása, hogy a padot nyálazta, — difteritiszbe esett s otthon maradt. Éppen akkor hoztak egy új fiút. A komoly bácsi az új fiút ideiglenesen a Bandi helyére ültette. Másnap az is beteg lett. Ekkor aztán becsukták az iskolát négy napra s füstölés után valami maró folyadékkal lemostak.

Néha megegett, hogy kiraktak a folyosóra vagy más terembe. Nem tudtam elgondolni, hogy miért. Egy márcziusi napon meg nem állottam, hogy be ne pislantsak. Soha annyi embert nem láttam, mint a mennyi ott volt. Aztán a terem sem úgy nézett ki, mit máskor. Három színű zászlók, papírok s szép nagy aranyos keretű képek voltak a falakon.

Évenként többször jött egy-egy ur s az megvizsgált minden butort, sőt még a gyerekek feleleteit is meghallgatta. Így teltek az évek egymásután. Egy alkalommal engem áttettek egy olyan terembe, a hova csupa leányok jártak. Örültem, mert ezek jobban bántak velem, mint a fiúk. De ezek rettenetes sokat beszélgettek.

Ott voltam több éven át s jól ment dolgom. Ide el-el járt az a komoly bácsi és beszélgettek az én komoly nénimmel. De mikor ketten együtt beszélgettek nem voltak olyan

haragos képűek. Az arcuk, a szemük egészen más volt. Mintha kicserélték volna őket. Többször kihallgattam, hogy mit beszélnek. Kiváncsi voltam és —

— És mit beszéltek? kérdé kíváncsian a tükör.

— Nem mondhatom el fiaim. Ez diszkrét dolog. Különben is ez az ő történetük s nem az enyém.

Egyszer azt mondták, hogy helyettünk új padokat hoznak, mert mi nagyon régiek vagyunk már. Hoztak új padokat. Azok csak úgy nevettek mi reánk. Mi sirtunk, mert kivittek minket egy sötét pinczébe, a hol csak egerek jártak. Majd meg vakultunk a sötétségtől.

Szerencsénkre kihordtak onnan. Nem is sejtettük mi lesz velünk föltekett egy szekérre kivittek falura. Ott megint betettek egy iskolába. Rosszul ment dolgunk. Hol üresen álltunk, hol meg hatan is fészkelődtek rajtunk. Egy fél év alatt annyira összetörték különben is gyöngye testünket, hogy össze kellett minket szegezni. Furcsa dolgok történtek ott. Megegett az is, hogy egy-egy disznó vagy bornyu is beszaladt az iskolába sok maradt addig, a mig kikergették onnan.

Mikor már semmi hasznunkat nem vettük, kidobtak az udvarra. Ott heverertünk télenyáron, esőben, sárban. Oda jött gazdátok s ide hordatott minket.

Társaim mindelégtek már, én vagyok az utolsó. Rajtam van a sor s mihelyt gazdátok haza jö en is elégek — szólt könnyezve a pad.

A butorok megsajnálják a szegény iskolai padot.

kulacsságában versenyen kívül álló budapesti hírlap, akárcsak a többi zsidó ujság, neki is rontott másnap a szokimondó beszédnek.

Én ettől a naptól kezdve lelkes híve, bámulója lettem Prohászkanak. Amit irt, mohón olvastam, nagy lelki gyönyörűséggel, ha pedig beszélt valahol a fővárosban, az én csekélységem is egyike volt azoknak, akik hűségesen megjelentek Prohászka predikációin, konferenciáin, előadásán. A különböző katolikus egyesületekben, a Regnum Marianum házában, — amelyet tudvalevőleg a püspök nevezett el gyöngéden, a Damjanich-utcai patikáról, a Szűz Máriához címzett gyógyszerháznak — az egyetemi templomban, a budai várkapólnában s a katolikus nagygyűléseken. Valamikor, amikor a budai jezsuita-lépcsőn mentünk föl a Mátyás-templomba, ahol egy — sit venia verbo — divatos egyházi szónokot hallgattunk, sok szépet hallottunk, valamenynyire Bougaud és Marchal szellemében. Szó sincs róla, kiváló szónok az is, akiről itt sorok között most megemlékeztünk. Hangja dallamos, színezése meleg, könnyű kézzel játszik az érzelmek hurjain istenadta szónoki tehetségével, a meggyőzés fegyvereit is nagy erővel forgatja. De Prohászka a maga nagyságában utolérhetetlen!

Miután az utolsó két esztendő leszámítva, csaknem minden fővárosi beszédét hallgattam, az utóbbi idők folyamán pedig gondosan olvastam Prohászka püspöknek, körülbelül elmerem mondani, hogy olyan tüzes beszédet, amelyet a szövetkezeti kongresszuson mondott, csak egy alkalommal hallottam tőle még. Az első keresztényszociális kurzus megnyitóján, 1901. május havában. Ez a beszéd rendkívül merészen szárnyalt s szédületes magasságban csapongott.

A püspök egyébként minden szónoklatában, amely a katolikus közélet vizein evezett, kéréken kimondotta a szót. Így például a lagymatag irányban vezetett s végezetül el is posványosodott autonómiai kongresszuson, hol a mi autonómiánkat *alomszalmának* nevezte. Ki ne emlékeznék a *náthás katholicizmusra*, meg az *alvó pimaszra*? És, bár a felsőfokon nehéz

— Pedig ha elgondolom, hogy hány száz embert tartottam vállaimon, hogy azok között hányan vannak nagyságos és méltóságos urak. Svihákok, csavargók s börtönben ülők — vágta oda az ágy.

De a pad nem engedte magát zavartatni — fáj a lelkem ki ezért a sok méltatlansáért. Van sok-sok tudományom s tapasztalom s sajnos nem hagyhatom senkinek. Higyjétek el — A kapu kinyílt, a tárgyak helyeikre futottak, a képek fölgráhtak szegeikre, a tintatartó az asztal közepére szaladt s a toll az asztalra csapódott. Csend volt mindenütt.

A kis leány fényképe mosolyogva fogadta a belépő gazdát, ki dobta kalapját, összedörzsölte kezeit, egy kis forgácscsal tüzet gyújtott mi közben a kis képet ajkaihoz emelte. Aztán leült dolgozni.

Pár perc múlva az iskolai pad darabjai vidáman pattogtak s csakhamar kellemes meleg áradt szét a kis szobában.

Ez az iskolai pad kissé szomorú története.

árnyalatok szerint distingválni, ritkán ért el olyan mély hatást, mint az 1901. év őszén tartott katolikus nagygyűlés híres, emlékezetes esti ülésén, amelyen Mayer Béla dr., az új szatmári püspök és Margalits Ede dr. egyetemi tanár társaságában szólott.

— A tultengő állameszme megakasztja a nemzeti erők szabad fejlődését, az élet sokoldalú kivirágzását s az államból valósigos fölszívó gépezet lesz, mely minden erőt elnyel; minden az államé: a víz, a levegő, a hal, a vad, a pálinka, a só, kefék, sör, szén, címek, hivatalok, hó, rongyok, bányák, gyárak, katonák s az egyház is. A polgár visszavonul s hagyja az államot gondoskodni jó időkről, kapadonányról, porcellánról és gondolatszabadságról, főispánokról, szolgabírákról, plebánokról, kanonokokról, püspökről.

A nagy beszédnek ez volt egyik legpazarabb passzusa. De hiszen ragyogó valamennyi szónoki s irodalmi alkotása. Mind, akik olvastuk, hallgattuk s a nyilvánosság előtt beszélünk vagy a tollat forgatjuk, szinte nem tudunk szabadulni csodálatos varázsától, annyira hatása alatt állunk.

Az olvasó azonban könnyen megakadhat azon, hogy én itt a székesfejérvári püspöki intronizáció napján Prohászkaról, mint szónokról és íróról közlöm szerény szubjektív impresszióimat. Mindjárt magyarázatát adom ennek is. Gyümölcseiről ismerjük meg a fát. És Prohászka lelkét, szellemét beszédeiből, írásaiból ismerte meg a nyilvánosság.

Azt hiszem sokan vagyunk, akik sohasem feledjük el azokat a pillanatok, amikor a katolikus nagygyűléseken Prohászka szólalt fel. Körülötte csupa ornátus és ordó, inszignia, diszmagyarok, menték, palástok. Csupa szín, csupa rang, csupa fény. Sime ez a kitértkaru, szikár pap ott áll fekete reverendában fekete övvel, szemet szur a sok szín között. És kiválik, kimagaslik a maga egyszerűségében és nagyságában mindenek közül. Az egész terem szeme rajta függött. Ezek a pillanatok ismertették meg velünk legigazabban a nagyembert, a *nagy papot*, aki most *főpap* lett.

S milyen nemes egyszerűség lakik e nagy lélekben. Mintegy öt esztendővel ezelőtt tisztelegtem nála Esztergomban. Ha egy rendezett, tanácsu város polgármesteréhez tisztességtudóan bekopog az ember, többnyire jobban megfájdul a dereka, mintha Bizáncban járt volna. Prohászka pedig oly szíves közvetlenséggel beszélgetett velem, mintha bármelyik iskolatársamnál lettem volna látogatóban, mondjuk valahol a pécsi egyházmegye valamelyik káplánszobájában.

Mikor egyetemi tanár lett Prohászka körül ezelőtt nem egészen két esztendővel, ezt irtuk róla a *Katolikus Hitvédelmi Folyóirat* hasábjain:

— Adja Isten, hogy idővel még jobban kiterjedjen e nagylélek működési köre. Ez pedig akkor fog bekövetkezni, ha majd egyszer a templomok kórusáról köszönti az üdvözlő ének: *Ecce sacerdos magnus!*

S ime az álom, amelyet sok valószínűséggel s éppen nem alaptalan sejtéssel szövögettem egy földes alföldi parasztszoba buboskemenezéje mellett, *ma* valóra válik. A körül-

mények úgy alakultak, hogy az első között, legalább is az első száz között lehettem az országban, akik szeptember utolsó napján megtudták Prohászka püspöki kinevezését. Mondhatom, még életemben sohasem irtam tudósítást olyan örömmel, mint ezen a nevezetes éjszakán.

Aranyom, ezüstöm nincs, ám azért mindennél többre becsülném, ha ma Székesfejérvárott lehetnék. Erősen hiszem azonban, hogy Szent László városából, ahol Prohászka püspök oly felejthetetlenül *kedves emléket* hagyott maga után, velem együtt sokan zárandokolnak el lélekben e napon az ősi koronázó városba.

Szívünk szent rajongásával köszöntünk lánglelkű püspök. Az Ur nevében jössz, légy áldott!

(h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január 21. Kath. Kör jubiláris ünnepélye a kör helyiségében délelőtt 11 órakor.

Február 3. 4. A Biharmegyei Nőegylet jubileuma.

Február 18. Kath. szabad liceumi matiné a főgimnáziumban d. e. 11 órakor.

Márczius 8. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Márczius 22. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. szabad liceum böjti estélye főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. szabad liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Június 27. Szent László ünnepély.

A jubileum.

A nagy nap, mely elé annyi örömmel, bizalommal, megnyugvással tekintünk, ránköszöntött. És ünnep áll ma itt. Tízéves fennállás, tízéves élet ünnepe. Hálaadás a vett jökört a multban, számadás a jelenről és kép, irányítás, utmutatás a jövőre. Az ünneprendezőbizottság a jól végzett munka öntudatával várja a program lefolyását. Választékos, előkelő a műsor, olyannak kell lennie a közönségnek is. Előkelőnek a szív nemességében, a gondolkodás és kedélyvilág tisztaságában, derűjében. Csak így lett méltó ahhoz, hogy a nagyváradi katolikus társadalom minden rétegét magába ölelje és képviselje.

Az ünnepély műsora, mint ismeretes, a következő:

1. Himnusz. Éneklé a férfikar.
2. Elnöki megnyitó. Mondja *Gerliczy* Ferencz báró.

3. A Nagyváradi Katolikus Kör tízéves története. Irta és felolvassa *Imrik* Gusztáv dr. titkár.

4. Ünnepi óda. Irta és szavalja *Popity* János ügyvédjelölt.

5. Szózat. Előadja a férfikar.

A nagyszabású ünnepély délelőtt pontban 11 órakor kezdődik a kőr nagytermében.

A rend érdekében kívánatos, hogy a közönség idejében foglaljon helyet a teremben, miután a műsor folyama alatt érkezők az előadás menetére tudvalevőleg zavarólag hatnak. Többször említettük már, hogy az ünnepély impozáns lefolyású lesz. Ebben a föltevésünk-

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérneműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ágy- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zephir és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések. o o o o o vidékre bérmentve küldetnek. o o o o o

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott á rak.

ben a utolsó pillanatokban tömegesen fokozódó érdeklődés még jobban megerősített bennünket.

Az esti bankett a hasznost a kellemessel óhajtja vegyíteni s kinálkozó alkalom arra, hogy kedélyes érintkezés tegye lehetővé a sajnálatosan szétforgácsolt társadalomnak.

Bár a rendezőség kérelme folytán naponkint hangoztattuk, hogy a bankettjegyek megváltásával nem lehet utolsó pillanatig késni, beavatott helyről arról értesülünk mégis, hogy az örvendetesen nagyszámu jelentkezők tömegében jócskán hiányzik még olyanok neve, a kiknek a megjelenése holtbizonyosra vehető.

Az utolsó pillanatokban figyelmeztetjük tehát a katolikus közönséget, legalább ma délelőtt váltsa meg jegyét, miután a délutáni órákban vagy pláne közvetlenül bankett előtt, szinte lehetetlen ilyen tekintetben rendezkedni. Aki még nem váltotta meg jegyét, váltsa meg ma délig a körben.

Midőn most azokhoz képest, amiket vezetőcikkünk érdemben elmondott, ehelyütt ismétlenül üdvözljük, első deczenniuma alkalmából katolikus körünket s Isten áldását kérjük rá abban a reményben, hogy ezentul még többet s még praktikusabban fog dolgozni, újból fölszólítjuk a katolikus társadalmat tömeges részvételre. Legyünk ott mindnyájan.

A viszontlátásra!

* A székesfejérvári intronizáció.

Prohászka Ottokár székesfejérvári megyéspüspök holnapi székfoglalása rendkívül fényesnek ígérkezik. A püspök ugyan, amióta magas méltóságát elnyerte, több ízben kifejezte óhaját az óvációk lehető mellőzése iránt, ám a szeretetnek nem lehet parancsolni. Már pedig *Prohászka* püspöknek manap szeretetben és népszerűségben alig van párja Magyarországon. Ez a gyöngéd szeretet megható módon fog megnyilatkozni a mai nagy ünnepen. Nagyszámu barátai és tisztelői, mint telefontudósításunk jelzi, tömegesen utaztak le a fővárosból ünneplésére. Székesfejérvárott ma csaknem kivétel nélkül valamennyi budapesti katolikus egyesület képviselve lesz. *Sólymos* Oszkár a Regnum Marianum részéről, *Krywald* Ottó és *Schmidt* Gyula a Philippinum részéről mentek el a püspök székvárosába azokból az intézetekből, amelyeket a főpap naponta meglátogatott. A Keresztény Szociális Egyesületek Országok Szövetsége is küldött-ségileg vesz részt az ünnepen. Az Országos Pázmány Egyesületet *Cziklay* Lajos alelnök vezeti küldött-ségileg a püspök elé. Az Alkotmány szerkesztősége testületileg jelenik meg az ünnepen. Az országgyűlési néppárt tömegesen vesz részt az installáción, amelynek arányai minden tekintetben nagyok lesznek.

*** Bárány Gerliczy Ferencz a Kath. Körben** A Katolikus kör termei, mint minden este, tegnap is telve voltak tagokkal, kiket kedves, jól eső meglepetés ért. A kör elnöke bárány Gerliczy Ferencz, ki a kör mai jubileumi ünnepségére jött, tegnap este fellátogatott a körbe. A mágnásvilág előkelő köztisztviselőiben és becsülésben álló országosan ismert tagjait a tagok kiknek sorában a társadalom minden rétege képviselve volt, meleg üdvözléssel fogadták elnöküket, ki hosszabb időt töltött a körben a legnagyobb szívélyességgel társalognán mindenkivel.

*** Radu püspök vendéglátása.** dr. Radu Demeter nagyváradi gör. szert. katolikus püspök Nagyvárad város és Biharmegye társadalmának előkelőségeit nyelv és vallás különbség nélkül folyó hó 28 án saját ujonnan épült palotájában adandó estélyre hívta meg. Örömmel üdvözljük Nagyvárad nagyevü püspökének ez újabb eszméjét, mely hívta van szorosabbra fűzni ez által is a közte és a város polgárai között létező kapcsokat, valamint emezeket egymáshoz közelebb hozni a kölcsönös megismerkedés által. Életre való eszme ez, mely városunk társadalmi életének fellendítésére nagyban hozzá fog járulni. Ertesülésünk szerint a meghívók már a mai nap folyamán szétküldettek. Több százra menő meghívott vendég fog gyönyörködni a közel 500 villámlámpával megvilágított, műizléssel berendezett gyönyörű palota pompás termeiben. További értesüléseink szerint a hölgyek visite-toiltteben fognak megjelenni.

*** A miniszter a tavaszi árvizek ellen.** A földmivelésügyi miniszter szétküldötte szokásos rendeletét a törvényhatóságokhoz, a melyben felhívja a figyelmüket arra, hogy idejében tegyék meg az óvintézkedéseket a bekövetkező tavaszi árvizekkel szemben. A rendelet semmiben sem tér el az előbbi években kibocsátott hasonló rendeletről.

*** Szociálista honatya.** Békéscsabáról írják, hogy *Achim* L. András ellen a csütörtöki közgyűlésen tett életveszélyes fenyegetései miatt, a községi elöljáróság tagjai tegnap bünyefenyítő feljelentést tettek.

*** Legényegyesületi előadás.** A Nagyvárad Katolikus Legényegyesület kitaró következetességgel folytatja előadásait. Hogy az előadások menete fárasztó ne legyen, gondja volt az egyesület vezetőségének arra is, hogy helyenkint és időközönként könnyebb, csevegészerű előadások vegyüljenek a mélyebb és nehezebb témák közé. Így történt az elmúlt vasárnap, amikor ragyogó szépségű irodalomtörténeti képben gyönyörködött a hallgatóság a Mikes Kelemenről előadott tanulmányban. Így lesz ma is, amikor *Halmos* András újvárosi kántortanító tart hosszabb lélekzetű előadást a magyar népköltésről, különös tekintettel a népdalpoézisra. Az előadást *Suhajda* József szavalata előzi meg, befejezésül pedig *Raduj* Annuska és *Harsányi* Ilonka népdalkettése következik. Szinte fölösleges megemlítenünk, hogy az este ismét népes, látogatott lesz.

*** Terjed a város.** Id. *Rimanóczy* Kálmán érdekes headványt intézett tegnap Nagyvárad városához. Várad-Velence végén, a vámsorompón belül, Kolozsvári-utca baloldalán levő telkéből 16235 négszöglet el akar adni házhelyeknek. 60—70 szegény ember akarja megvenni, hogy ott lakóházakat építtessenek. Az új telep közepén egy utcát nyitnának, a melynek területét ingyen bocsátaná át a városnak Rimanóczy. Mivel nem akarja, hogy a szegény emberek, ha már megvásárolták a területeket, ne építhessenek, most kéri a városi tanácsot Rimanóczy Kálmán, miszerint a terület átadását házhelyeknek engedélyezze s már most határozza meg azokat a feltételeket, amelyekhez köti az építkezést.

*** Szomorú elsőség.** Magyarország kivivta magának az első helyet abban a statisztikában, amely az Egyesült Államokba való bevándorlásról számol be az 1904—905 évről. Ezen években a bevándorlók száma 1,025,499, melyből Ausztria Magyarországra esik 275,693. Tisztán magyarországi illetőségű 163,703. Tehát

Magyarország adta a világ összes részeiből bevándorlottaknak hatodrésztét. Amerika újabb szigorú intézkedésekkel védekezik a nagyarányú bevándorlás ellen. Az analfabetákon kívül kizárnak olyanokat, akik bizonyos kort már meghaladtak, továbbá telemelik a partraszálláskor felmutandó összeg nagyságát. Spanyolországban viszont törvényt hoznak a kivándorlás ellen, erős megszorító intézkedésekkel. Csak mi állunk tétlenül. Pedig a keletről jövő, — különben elég nagyarányú invázió, korántsem pótolhatja az elvesztett testvéreket.

* A hét humora.

A kegyelmes ur gázol.

A focsis: Baj van kegyelmes uram. Elgázoltunk egy embert!

Kristóffy: Brávó Stiegelbauer, maga egy született főispán. Segit letiporni a nemzetet.

Tempora mutantur.

Az előtt a lapok azt írták: »Mint lapunk zárta kor értesülünk . . .«

A sötét abszolutizmus idejében minden megváltozik. S a lapok ezentul azt fogják mondani. Mint szerkesztőnk zárta kor értesülünk . . .

Gyulai Pál nyugalmában.

Kritikának véres bárdja
Fogason függ, rozsa bántja,
Rozsa bántja nem ragyog,
Nyolczvan esztendő vagyok.

Betörés Pauernél.

(Egyetemi hallgatók beszélgetése).

— Hallottad, hogy Pauer tanár urnál betörték?

— Vajjon ki lehetett?

— Wunat tanár volt biztosan Visszalopta a könyveit . . .

*** A magyarországi pénzügyintézetek** országos szövetségének biharmegyei bizottsága január elején alakult meg, dr. *Hoványi* Géza elnöke alatt. Az új bizottság most belépésre hívja fel az összes nagyváradi és biharmegyei pénzügyintézeteket. Sok fontos kérdés megoldása háruul az új bizottságra, amelyekről eddig, széttagoltan szó sem lehetett.

*** A Leszámitoló és Jelzalogbank részvénytársaság** ma délelőtt 10 órakor tartja évi rendes közgyűlését.

*** Hordják a veszedelmet.** A tiszti főorvos többszöri sürgetésére Nagyvárad város rendőrkapitánya rendeletet adott ki, hogy fontos közegészségi tekintetekből a Körözs folyónak csak a felső vashidon túl levő szakaszáról szedhető jég a jégvermek megtöltésére. Ugy látszik, hogy a főkapitány szerint elegendő, ha a rendelkezés ki van adva, annak betartására azonban nem köteles a rendőrség felügyelni. A napokban parasztszekerek egész raja hordta a Fűchsl-ház mellett levő söraktár pinczéjébe a sárga, piszkos, sáros jeget a Szent András mellett levő pocsolyákból, Körözs kiöntésekből. Daczára, hogy napokon keresztül Teleki-utcán, a városház mellett hordták ezt a jeget, a rendőrség nem róla tudomást. Azt mondhatják, hogy a sörös hordók hűtésére jó ez a piszkos jég is, de a dolog másként van. A söraktár tulajdonos ugyanis a töle vásárló boltosokat, vendéglősöket jéggel is ellátja s így ki ellenőrzi, hogy az általa kiadott jeget mire használják fel? A nyáron aztán, ha a tifusz felüti a fejét, találgatjuk ennek okát és senkinek nem jut eszébe, hogy a bajt a rendőrség gondatlansága zudítja a lakosságra.

*** Egy község agyonterhelése.** Biharmegye legutóbbi közgyűlésén úgy határoztak, hogy a csökmő-köti közutat községi utnak minősítették s így annak fenntartásáról Csökmő

köztség tartozik gondoskodni. A köztség képviselőtestülete a vármegye ezen határozatát megfeleltette, mert veszedelmesnek tartja a községre, hogy ily óriási teherrel nyomorították meg. A 11.4 kilométer hosszú ut évi fenn-tartása 2500 koronánál többbe kerülne, ami 14% közköltő emelést róna a lakosságra.

x Rheuma, köszvény, csont és izom-szaggyatás ellen legbiztosabb hatása van *Citosan*-nak, kapható a »Kigyó« gyógyszer-tárban, Nagyváradi, Bémer-tér és a Vadász-főc Drogueriában. Ára 90 fillér.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő valódi angol és scot téli divat-szöveget mélyen leszállított árban bocsátom áruba. Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot saját szabászati termemben a legdivatosabb fazonokban és remek kivitelen nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás után is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

x Kern és Petrovits. Az »ARANYKERESZTHEZ« címzett fűszer és csemege üzlete Nagyváradi, Fő-utca — Huzella czéggel szemben, amely nem azonos a Veres kereszt üzlettel és nem Kádár János fióka tisztelettel tudatja igen tisztelt vevőivel és a t. közönséggel, hogy üzletük csakis a legjobb és elsőrendű árukkal van felszerelve, különlegességeit pedig eredeti forrásukban szerzik be. *A czéget ne tessék össze téveszteni!*

Ugyanott két jó házból való fiu tanulóul fizetéssel felvétetik.

x Műszaki körökből vesszük a hirt, hogy a Magyar Királyi Allamvasutak Gépgyára a kisebb gazdák igényeinek kielégítésére az eddig gyártott lokomobil- és gőzcséplőgéptípusokon kívül a 2^{1/2}, 3 és 4 lőerejű lokomobilok és gőzcséplőgépek gyártását is megkezdte. — Amint hírlik az összes lokomobil-, gőzcséplőgép-, valamint benzinmotor gyártmányok lényeges szerkezeti újításokkal láttattak el ami, bizonyára érdekelni fogja a gazdálkodással foglalkozó olvasóközönségünket.

Az Allami gépgyár vezérigazgatója Budapest, (V. Váci körut 32.) szívesen nyujt levélbeli kérdézősködésekre felvilágosítást.

IRODALOM.

Wetzel György: A magyar műkritika. Végre egy őszinte szó. Az újabb magyar művészet képtelen képeinek üzleti érdekből reklámot csapó alakokat jó volt valahára tehetségük valójában bemutatni a közönség előtt. Wetzel György ezt teszi; bátran, férfiasan lép fel. Rámuta: arra a sajnálatos körülményre, hogy legnevesebb kritikuskaink tollát nem az igazság, hanem az üzleti érdek vezérli. Így csinálnak egyes művészekből híres embereket, pedig műveiket a közönség élvezni nem tudja, a küllöld pedig egyáltalán figyelembe sem veszi.

Van egy másik kritikuskunk, aki még művészeti lapot is szerkeszt s mégsem más, mint értelmetlen és érthetetlen frázisok fáradhatlan gyártogatója. Helyes dolog volt, hogy erre Wetzel rámutatott; kis füzetjét érdemes minél szélesebb körben megismerni. Az aztán, hogy lesz-e valami sikere az erélyes felszólalásnak, nagyon kétes dolog. Geld regiert die Welt, — nem pedig a jó izlés.

A Magyar Szemle szépirodalmi, művészeti és kritikai képes hetilap folyó XVIII. évfolyamának 3. sz. január 18-án jelent meg a következő kiválóan érdekes tartalommal:

Fra Filippo. A magyar műkritika. — Cholnoky Viktor, A föltámadó alkímia. — Arkosy Ferenczy Kálmán, Versek. — Kincs István,

Hogyan tért meg Harmath Zsigmond uram esze. — Wilde Oszkár, Két költemény prózában. — Almásy Kálmán, A zöldben. — A bölcs bír. (Herczegovinai mese.) — Ventura Ruiz Aguilera, Handel-Mazzetti Enrica, Jesse és Mária (Folyt. Fordította Auer István). — Bulch, A hét tükre. (Kürthy György rajzaival). — Irodalom: Harsányi Kálmán, Benedek Elek, Nagy Magyarok élete. — Két novelláskönyv. — Török mesékből. — Színház: Marcus, Régiék és utak. (I.) — A veréb. — Irodalmi gombák. — A szerkesztő üzenetei. — Hirdetések.

Z E N E.

Mozart ünnepély. Mozart születésének százötvenedik évforduló napját készül a művelt világ megülni január 27-én. Hogy e szép nap Nagyváradon se maradjon ünnep nélkül a nagyváradi zenekedvelők egyesülete Mozart-hangverseny rendezését vette tervbe. A hangverseny január 28-án délután 3 órakor a polgári fiúskola I. emeleti zenetermében tartatik meg Mozart szerzeményeiből összeállított műsorral. E műsort *Tucsek* Ferenczné urnő, a zeneiskola tanári kara és *Mazalik* Nándor fogják előadni. Megelőzőleg a zeneiskola néhány növendéke is befogja mutatni haladását. A részletes műsort a legközelebb közöljük.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap: d. u. Lotty ezredessei, este' Üdvöske.

Hétfő: Bolond. A.
Kedd: Rip-Rip, B.
Szerda: Fehér Anna C.
Csütörtök: Órangyal (először A.)
Pén'ek: Órangyal. B.
Szombat: Órangyal. C.

Vasárnap: d. u. Heidelbergi diákélet, este: Aranyvirág.

A mai előadások. két operett előadás lesz ma a színházban, Délután a kaczagtató Lottyt Aradi Aranka játssa, a többiek az ismert szereplők. Este Andran mesterműve, a sikerrel felevenített »Üdvöske« ismétlődik meg.

A hét műsora. Az első három estét a bérlők igényeinek kielégítéséül ismétlések töltik be. Hétfőn az operaszámba menő fantasztikus »Bolond« kedden a mult hétről leszorult »Rip Rip« és a szerdán »Fehér Anna« kerül még egyszer előadásra. — A színpad ezalatt folyton premierpróbákkal van elfoglalva. Csütörtökön lesz a várva-várt, nagysikerű »Órangyal« a Vígsház legújabb kasszadarabjának bemutató előadása, ami telt házakat ígér Nagyváradon is. Az operettszemélyzet pedig a »Böhém szerelem« bemutatójára készül a mi a jövő hét eseménye lesz, minthogy e hét végén az »Órangyal« ismétlődik meg. A vasárnapi, bérlészetűnes publikum délután a »Heidelbergi diákélet«-et, este az »Aranyvirág«-ot kapja előadásul.

Bérlők figyelmébe. Miután a bérlési összegek II. felének kiegyenlítése január 15-én esedékessé vált, tisztelettel felkéri az igazgatóság a bérlőket, hogy azt a színház titkári irodájában (I. em. 22. ajtó) rendezni sziveskedjenek.

EGYESÜLETEK.

A Várad-Velencei Katholikus Kör közgyűlése. A Várad-Velencei Katholikus Kör folyó hó 28-án, vasárnap délután fél 5 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tisztelt tagok ezuton azzal hivatnak meg, hogy a gyűlésen lehetőleg megjelenni sziveskedjenek, mert rendkívüli tárgy a kör újjászervezésének módzatai tárgyalatik; a gyűlés a róm. kath. fiúiskolában tartatik meg.

A »Nagyváradi munkás betegsegélyző-egylet« közgyűlése.

A »Nagyváradi első általános munkás betegsegélyző-egylet« folyó évi január hó 28-án d. u. 3 órakor a »Zöldfa« szálloda termében évi közgyűlést tart, a következő napirend mellett:

I. Elnöki jelentés.
II. Az évi számadás bemutatása, felmentése a tisztviselői karnak.

III. Tisztviselők választása és pedig: 1 elnök, 1 alelnök, 24 igazgatósági tag, 5 felügyelő bizottsági tag, 5 választott bírósági tag és két jegyzőkönyv hitelesítő.

IV. Esetleges indítványok.
Felhívjuk egyletünk minden rendes tagját, hogy a fent nevezett napon és helyen minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek, annyival inkább, mert ha a tagok kellő számban meg nem jelennek, ugy a gyűlés azon napon meg nem tartatik, de a reá következő vasárnap azaz február hó 4-én a tagok bármily csekély számmal legyenek is a gyűlés megtartatik.

Nagyváradi, 1906. február hó 7.

Az igazgatóság.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Január 21. Peczeszőlősi Olvasó Egylet tánc-estélye.

Január 28. A 48-as népkör bálja.

Február 3. Vasutas »Koszoru-Egylet« bálja

Február 4. A Nagyváradi Katholikus Legényegylet bálja.

Február 4. Biharmegyei és nagyváradi nőegylet estélye.

Február 18. Czukraszok bálja.

Jogász-bál.

Karnevál herczeg tulajdonképen csak tegnap este kezdte meg elkerülhetlen vitzitjeit. A bohó herczeg, majd a fenyvesek éltető lévegőnyörkdötető zöld színét varázsolta elének. A kereskedelmi csarnok termei ölelve fogadták magukba tegnap a vigadóik imponzans seregét. A jogászok minden idealizmusa ott volt felhalmozva a dusan diszített termekben. Kezdetben csak az ifjuság gárdája sétált izgatottan a folyosókon. Később a sok fekete frakk között egy-egy kellemes rózsaszín, fehér vagy kék ruha s a mamák fekete selyem ruhája is feltűnt.

Tíz órakor megérkezett a bálanya, özvegy *Nadányi* Miklósné, kit kék selyemből készített gyönyörű sátorában levő páholyába vezetett *Nagy* Jenő jogásznök. A bálanya bevonulásakor ifj. Bura zenekarának lelkes Rákóczi-indulója zugott a termeken végig. Majd művészi kiviteli táncrendet és a Bura jogászcárdás diszkötésű példányát nyujtották át a bálanyának, mire az említett csárdással kezdetét vette a bál. Megmozdult a terem közepén a frakkok csoportja és szétszórtak. Kiki a maga táncosnőjével járta a magyarok legkedvesebb tánczát, a csárdást.

Tündérestének lehet nevezni a tegnapi jogászbált. Gyönyörű toillettek, kedves mosolygó lányarcok olyanok voltak a sok zöld palma és más délszaki növények között, mint egy-egy illatos üde virág. Olyan volt a nagy terem, mint egy idealisan össze szedett bukét. A rendezőség fáradhatatlan buzgalmát ki kell emelnünk, emellett azonban nem feledkezhettünk meg *Felinek* Ferencz teremdiszítéséről sem, mely sokban emelte a bál fényét.

A notabilitások mondhatni teljes számban jelen voltak. A bálban megjelent hölgyek közül a következők nevének sikerült följegyeznünk:

Asszonyok: Özv. *Nadányi* Miklósné, *Hlatky* Endréné, dr. *Miskolczy* Ferencné, *Horányi* Gézáné, *Agoston* Péterné, *Molnár* Imréné, *Mártonffy* Marcellné, *Böhm* Károlyné (*Rontó*), *Hegyessy* Mártonné, *Feledy* Józsefné, *Csanáhy* Arthurné, dr. *Frá-*

ter Pálné, Lukács Gézáné, Polgár Józsefné, Juhász Károlyné, Kornstein Lajosné, Hezella Gyuláné, Miskolczy Barnáné, Plopu Györgyné, Nadányi Jónáné, Nadányi Károlyné, Sával Kálmánné, Julier Károlyné.

Leányok: Nadányi Boriska, Talegdy Erzsike, Miskolczy Agnes, Plopu Irénke, Walner Erzsike, Orbók Stefike (Krucsova), Nadányi Rózsika, Miskolczy Lili, Nadányi Karolin, Julier Margit, Lukács Lenke, Böhm Adél, Hegyesy nővérek, Kornstein Edit, Polgár nővérek, Fényes Ilonka, Végh Erzsike, Nadányi Ilona, Mártonffy Gizella, Markovits Vili, Lausch Adél stb. stb.

A Nagyvárad-i Katolikus Legényegyesület bálja iránt élénk érdeklődés nyilvánul. A rendezőség fölkért bennünket annak kijelentésére, hogy akik meghívót tévedésből nem kaptak volna, de arra igényt tartanak, az egyesülethez forduljanak meghívóért, — miután jegyek csak meghívó előmutatása mellett válthatók.

A 48-asok bálja A Nagyvárad-i 48-as Nép kör e hó 28-án tartja meg a Zöldfa disztermében szép sikerűnek ígérkező táncpestélyét. A kik meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, a bálrendező bizottság elnökéhez, Fenyő Sándor dr. ügyvédhez (Zöldfa-utca) vagy a népkör ügyvezetőségéhez (Szent László-tér, Zsiga-ház) forduljanak. A táncrendezők a részükre kibocsátott jegyeiket mai naptól kezdve Nagy János bizottsági elnök Szent János-utcai és Ramminger István Színház-utcai fodrász-üzletében kiválthatják.

IPARÜGYEK.

Az ipartestület közgyűlése. A nagyvárad-i ipartestület az 1906. év január hó 21-ik, esetleg, ha a testület tagjainak legalább fele meg nem jelenne, akkor január 28-ik napján, bármelyik esetben délelőtt 9 órakor kezdődő, a tüzoltó őrtanya nagytermében tartja rendes évi közgyűlését. Az esetleg január hó 28-án tartandó közgyűlésre külön meghívó nem fog küldetni, — azonban a közgyűlés az alapszabály 11-ik §-a értelmében, — tekintet nélkül a megjelent testületi tagok számára, — mulhatatlanul meg lesz tartva.

TÁVIRATOK.

A válság.

Mi lesz?

Budapest, január 20. (Saját tud. távirata.) Hogy béke nem, az bizonyos. Távolabb állunk tőle, mint bármikor. Valami készül. Valami nem jó. A hadtestparancsnokok bécsi ekszkurzíóját az udvari bállal ellensúlyozzák ugyan. de hát ez mit sem változtat a helyzeten, amely úgy látszik rosszabbra fordult.

Ellenzéki körökben ugyanis egész határozottan beszélnek, hogy a *Házat február közepén fölcsatják.* A kormány azért tovább adminisztrál, csak a kormányelnök személyében várható változás. Szabadelpárti hírek viszont enyhébb színben látják az eseményeket. A béketárgyalások várható sikerről szólnak s Andrássy újabb meghívásáról a királyhoz is említést tesznek.

Fejérváry mai audienciájának semmi különös jelentőséget nem kell, nem is lehet tulajdonítani. Hírlik azonban, hogy *Rudnay* beadta lemondását, de nem *Kristóffy* kezébe tette le, hanem Fejérvárynak terjesztette elő. *Kristóffy* távozása ugyanis befejezett dolog.

Utódjául pedig éppen *Rudnayt* emlegetik. Ennek a verzióknak azonban kevés híve van.

A politikai körök ugyanis tulnyomó részben kizártnak tartják *Rudnay* miniszterségét. Ha *Kristóffy* csakugyan megbukik végre, a válság egyik fő-fő gonosz szelleme tűnik el vele, de ha *Rudnay* kerülne helyére, eben gubát cserélnénk.

A kormány bécsi félhivatalosa szintén szírhangozat hallatt. Tiltakozik ugyan a magyar tulsuly ellen, másrészt azonban azt mondja, hogy nem áll érdekében Ausztriának a magyar szabadság elnyomása, Ausztriának ezer és egy oka van békét kívánni.

Ilyen bizonytalan a helyzet szignaturája. Bécs hiteget, de úgy tűnik föl a dolog, mintha a nagy csendben valami fondorlaton mesterkednék.

Megerősíti ezt a tőzsdén elterjedt az a híresztelés is, hogy a király a napokban manifestumot intéz a nemzethez, amelyben hangsúlyozni fogja az uralkodó jogait, az ő álláspontját s figyelmeztetni fogja a nemzetet ez álláspont tiszteletben tartására.

A nemzeti ellenállás.

A borsodi installáció megakadályozására az alispán rendkívüli közgyűlést hívott egybe, amelyen határozatilag kimondták, hogy a főispáni lakást nem engedik át, a tisztviselőket az installáción való részvételtől eltiltják, azok ellen, a kik az alkotmányvédő bizottságot hazafias működésében megakadályozzák, — kimondják a bojkottot, *Hidvéghy László* tanfelügyelő lemondásának visszavonását nem veszik tudomásul, az alispán pedig helyén marad, míg csak erőszakkal el nem távolítják.

Délután fél három órakor száz csendőr jelent meg a vármegyeházán, elfoglalta a hivatalos helyiségeket, azt is, amelyben az alkotmányvédő bizottság készült ülésezni. *Répászký* főispáni titkár az alispántól a kulcsokat követelte.

Az alispán kívánalmának nem tehetett eleget, mert a kulcsokat már *Kubik Béla* országgyűlési képviselőnek adta át. *Lőrincz* csendőrszázados 40 csendőrrel kijelentette, hogy erőszakot fog alkalmazni s lövetni is kész.

Az alkotmányvédő bizottság erre oda hagyta a vármegyeházát, mire az ajtókat fegyverkováccsal kinyitatták. Az erőszakról s a tiltakozásról jegyzőkönyvet vett föl az alkotmányvédő bizottság.

A válság rövid hírei.

Zalavármegye főispánjává hir szerint *Porteleký László* honvédelmi miniszteriumi segédtitkárt, *Szabolcsvármegye* főispánjává pedig *Vidovits Ferencz* szentendrei járásbíróét szemelték ki. *Vidovits* előkelő szabolcsmegyei család sarja s így kinevezésének híre kinos feltűnést kelt. Ugyannyira, hogy családja névváltoztatásra készül.

Kossuth cikke a nádori méltóság visszaállításáról Bécsben nagy port vert föl. A tekintélyesebb lapok mind foglalkoznak vele. Természetesen ellenszenvesen, miután *Kossuth* cikke éppen nem az osztrákok malmára hajtja a vizet. — A január 28-án lefolyó *Széchenyi-jakomán* egyik előkelő baloldali politikus mondja a köszöntőt s ki fog terjeszkedni a politikai helyzetre. — *Boda* Dezső Debreczenből családja látogatására Budapestre érkezett Tisztelgett *Rudnay*nál is. Holnap vissza utazik

A szerb-bolgár vámunió.

Budapest, január 20. (Saját tud. távirata.) Bécsből jelentik: Tegnap érkezett ide a szerb

kormányának a bécsi külügyi hivatal jegyzékére adott válasza. Hir szerint ez a válasz nem elégitette ki az itteni külügyi hivatalt s ennek következtében egyelőre nem folytatják Szerbiával a kereskedelmi szerződési tárgyalást.

NYILTTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű tükör, réz- és vasbutorok a lehető leghatékonyabb árszámítás mellett a leg szebb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel készülnek minden e szakmába vágó asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások a legjutányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim

25.

A kezét tördelte és aztán szomorúan lehajtotta a fejét.

— Ha tudnád, hogy milyen utálatos minden ezen a világon! Egyetlen egy élő lény nincsen körülöttem. Mióta anyám meghalt, minden embert elkergetett az atyám. Az egyik tanulni ment. Lipa. Mindig azt írja nekem: Olvass! — Hiszen olvasok, folyton olvasok — kiáltotta elkeseredetten s bánatosan tette hozzá:

— A könyvekben nincs meg az, amit a szív keres s sok van bennük olyan, amit nem értek. Aztán unalmas, nagyon unalmas, hogy mindig egyedül, egészen egyedül kell olvasnom. Szeretnék valakivel beszélni, de nincs senkim. Nemi tudom elvselni. Az ember csak egyszer él, de célját nem tudom, hogy miért élek én. Ripa azt mondja, hogy olvassak s akkor meg fogom érteni. En kényeret kérek s ő követ ad. En értem, hogy mire van szükség; azt kell védenünk, amit szeretünk, amiben hiszünk, amiért harcolunk.

Nyögött, mikor végre befejezte:

— De én egyedül vagyok! Kivel küzdjek? Nincsennek ellenségeim, nincsennek körülöttem emberek! Börtönben élek.

Foma egyre hallgatta s egyre az újait nézegette. Érezte, hogy nagy fájdalom van abban, amit *Ljuba* mond, de nem tudta megérteni ezt a fájdalmat.

Mikor a lány elhallgatott, Foma egy pil-

lanatig erősen gondolkodott, hogy mit feleljen a lány bánatos kitörésére, de nem tudott egyebet mondani, mint ez a néhány szemrehányó szót:

— Hisz magad mondod, hogy a könyvek sem segítenek rajtad s mégis azt tanácsolod nekem, hogy olvassam őket.

Ljuba ránézett s szemében a harag lángolt

— Oh, bárcsak benned ébredne az a sok győtrelem, amely engem kinez, ha neked kellene annyi éjszakát álmatlanul töltened, mint nekem s ha te is úgy megundorodnál mindentől, magadtól is úgy, mint én megundorodtam. Gyűlölök mindent, gyűlölök mindenkit!

Ljuba olyan gyűlölettel, olyan haragosan beszélt s hangjában annyi szenvedély volt, hogy Foma inkább bámult, mintsem hogy sértve érezte volna magát. Így még sohasem beszélt vele Ljuba.

— Mi bajod? — kérdezte Foma.

— Téged is gyűlölök. Te! Mi vagy te? Te tartalmatlan vagy, halott vagy, hogyan fogsz élni? Mit fogsz adni az embereknek? — kérdezte kárörvendő mosolyal.

— Én? Én semmit sem adok nekik. Dolgoznak ha valamit akarnak — felelte Foma s érezte, hogy szavaival még izgatottabbá teszi Ljubát.

— Szerencsétlen! — kiáltotta a lány mélysegesen megvető hagon.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A Biharmegyei Takarékpénztár évi közgyűlése.

A nagyváradi pénzügyintézetek között évről-évre mind tekintélyesebb helyet biztosít magának működésével a Biharmegyei Takarékpénztár. Az igazgatóság tegnap számolt be az évi közgyűlésen a részvényeseknek az elmúlt év eredményéről, amely igen dicséretes az intézet vezetésére s anyagilag is fényes, mivel a múlt évi tiszta nyereség 161472 korona.

Az évi közgyűlés lefolyása a következő volt:

Dr. Wallner Ödön igazgatósági elnökön kívül jelen voltak:

Fleischhackker Gyula, dr. Schweiger Ede, Weinberger Jakab, Schwartz Ferencz, dr. Moskovits Miklós, Kiss Elek, Mihelyi Adolf, dr. Gyémánt Jenő, Tatar Zoltán, Weisz Gábor, dr. Márkus László, Pekánovics Imre, Fényes Manó, Berger Gyula, Markovits Sándor, dr. Lindenfeld Zsigmond, Lakatos József, dr. Géher Lambert, Lukács Lajos, Géczy Lajos, Hanslián Ede, Kandel József, Schönfeld Gyula, Kelen Béla, Schwarcz Gyula, Sz. Király Andor, Mihelyi Pál, Steiner Benjámín, Kolliner Dávid, Ragány János, Winkler Lajos, Perlesz József.

Dr. Wallner Ödön elnök konstatálta, hogy a közgyűlés kellőleg meglelt hirdetve, 50 részvényes letett 971 részvényt s megjelent a közgyűlésen 33 részvényes 930 részvényt; — tehát a közgyűlés határozatképes.

Fleischhackker Gyula vezérigazgató felolvasta az igazgatóság következő jelentését:

Tisztelt közgyűlés!

Az 1905. évi zármérlegünk előterjesztése alkalmával van szerencsénk a tisztelt közgyűlésnek jelenteni, hogy az 1905. évi január hó 18-án tartott közgyűlés határozatához képest a részvénytőke felemelését keresztül vittük és ennek folytán jelen mérlegünkben a már leemelt és teljesen befizetett részvénytőke szerepel, míg a felpénz által elért haszon a közgyűlési határozat szerint a tartaléktőke gyarapítására fordított.

Az 1905. évi mérlegünk 161.472 korona 50 fillér nyereséget mutat, melynek felosztását következőképpen hoztuk javaslatba és pedig adassék 18,955 kor. 98 fill. az igazgatóság, 4,738 kor. 98 fill. a felügyelőbizottság alapszabályszerű jutalékára; 3,159 kor. 32 fill. adas-

sék a választmányának olyképp, hogy minden jelenléti jegy 7 koronával váltassék be; 3,159 kor. 32 fill. adassék a nyugdíjalapnak az alapszabályok értelmében; 96,000 kor. fordítottassék osztralékokra olyképp, hogy minden 600 korona névértékű részvényre 48 korona osztralék fizetessék. Összesen 126,013 kor. 60 fill.

A fennmaradó 35,459 korona 30 fillérből fordítottassék 20,000 kor. — fill. a tartalékalap gyarapítására, 5000 kor. — fill. adassék a nyugdíjalapnak külön dotációként; 1500 kor. fordítottassék az igazgatóság által meghatározandó jótékony adakozásokra és végül a fennmaradó 8959 korona 30 fillér vitessék át a jövő év számlájára. Összen 35,459 korona 30 fillér.

Előterjesztésünk elfogadása esetében kérjük elrendelni, hogy az 1905. évi első számú részvénytörvény f. hó 22-től kezdődőleg pénztárunknál egyenként 48 koronával beváltassék.

Együttal van szerencsénk jelenteni, hogy az igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság mandátuma lejárt. Kérjük ezen helyeknek betöltése iránt a választást elrendelni, ugyszintén a választmányának alapszabályszerű kiegészítéséről — választás útján gondoskodni.

Végül pedig kérjük, hogy részünkre, valamint a felügyelő-bizottság részére a szokásos felmentvényt megadni méltóztassanak.

Ezután a felügyelő-bizottság jelentését olvasta fel, amely szerint az ügy vezetését teljesen rendben találták.

A jelentések kapcsán felszólalt Kiss Elek részvényes. Rámutat, hogy a múlt évben 134.000 korona nyereségből is 8 százalékot adtak a részvényeseknek mint most, holott 161,000 korona a nyereség. A 48 korona osztralék kevés, nincs kellő gondoskodás a részvényesek érdekeiről s azért nem járul hozzá az igazgatóság jelentésének ezen részéhez.

Mihelyi Adolf nem helyeselné, hogy a tőke felemelés első évében mindjárt az osztralékot is emelnék. A jövőt nem tudják s csak rossz hatással lenne, ha jövőre visszaesés következne be. Ha az üzletmenet állandósítva lesz, igyekeznek az osztralékot felemelni. Cél-szerű még egy évet bevárni.

Dr. Wallner Ödön hivatkozik arra, hogy a felemelt tőke hozta létre a jövedelem emelkedést. Minden esélyre való tekintettel tette meg így az igazgatóság jelentését.

Kiss Elek csak a saját nézetének adott kifejezést.

A jelentéseket a mérleggel együtt változatlanul elfogadták s az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak a felmentvényt megadták.

Dr. Wallner Ödön elnök megemlékezett Örley Kálmán volt igazgatósági tag elhunytáról s bejelentette, hogy Szunyogh Zoltán az igazgató tagságról lemondott. Örley elhunyt felett részvétüket fejezték ki. Szunyogh Zoltán lemondását pedig sajnálattal vették tudomásul. Mindkettő érdemeit jegyzőkönyvbe iktatták.

Ezután bejelentette az elnök, hogy a két igazgató tagsági hely betöltését nem javasolja az igazgatóság, hanem ezeknek a jutaléka a pénzügyintézet javára maradjon. Tehát csak nyolcz igazgató tagot válasszanak.

Lengyel Zsigmond méltányolja az eddigi

igazgatók érdemeit s indítványozta, hogy őket újból válasszák meg.

Az indítványt elfogadták s igazgatókúlválasztattak az eddigiek: Wallner Ödön, Szunyogh Szabolcs, dr. Schweiger Ede, Weisz Gábor, Schwarcz Ferencz, Pekánovics Imre, Mihelyi Adolf, Weinberger Jakab.

A felügyelő bizottság tagjai szintén a régiékké lettek újból: Ragány János, Kandel József, dr. Moskovits Miklós, dr. Márkus László, Weisz Adolf.

A kilépő választmányi tagok helyett megválasztottak: Berger Gyula (új), Csatáry József, dr. Géher Lambert (új), dr. Gerő Sándor, dr. Gyémánt Jenő, Laszky Armin, Mihelyi Jenő (új), Mihelyi Pál, Papp János, Róth János.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, jan. 19.

Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14. —
Zab ápr.-ra — — — —	13.64
Repce aug.-ra — — — —	—

Értéktözsde.

Budapest, jan. 19.

Oszták hitelrészvény — — —	678. —
Magyar hitelrészvény — — —	796. —
Leszámitoló bank — — —	506. —
Rimamurányi — — —	525. —
Oszták-m. államvasuti részvény	670. —
Közuti vasut — — —	594. —
Városi villamos vasut — — —	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906. jan. 19. én.

Magyar aranyáraddék 4% — — —	114.40
Magyar koronajáradék 4% — — —	96.15
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — — —	87. —
Magyar földtereméntsítési kötvény 4% — — —	96.65
Horváth-szlavon földtereméntsítési kötvény — — —	96.50
Magyar nyereség sorsjegy-kölesön — — —	217. —
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — —	161. —
Oszták járadék papirban — — —	99.75
Oszták járadék ezüstben — — —	100.75
Oszták korona járadék — — —	117.50
Oszták járadék aranyban — — —	100.25
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	160. —
Oszták-magyar bankrészvény — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — —	790.50
Oszták hitelbank intézeti részvény — — —	674. —
Oszták-magyar államvasuti részvény — — —	667. —
20 frankos arany (Napolendor) — — —	19.09
Német birodalmi márka — — —	117.45
London vista — — —	240.35
Páris vista — — —	95.57
20 márkás arany — — —	23.50

SZERKESZTŐI PÓSTA.

S. F. Mind a két szonett sokkal prózaibb, hogysem az eddigi munkák után jó volna közölni.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Dr. Politzer Jakab szanatoriuma és vizgyógyintézete
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva.

Vizgyógymódok, villanygyógyászat, szénavas-, törpefenyő-, ásványfürdők, forrólég-kezelés, gőzszekrény, pöstyén-izsapkúra. Inhalatók. Vibrációs massage. Hízoló- és soványító-gyógyimód.

Javallva: Idegesség minden neme, gyomor-, bél-, sziv-, tüdő-, légzőszervek betegségeinél. Izületi-, izom- és idegszűnál.

Kitűnő gyógyeredmények. — Állandó orvosi felügyelet. — Olcsó árak.

Penzió (lakás, ellátás) naponta 5 és 7 korona.

Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Politzer Jakab,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

Gőzcséplőkészletek $2\frac{1}{2}$ től 12 lóerőig, benzinmotorok, SZALMAPRÉSEK gőzhajtásra, aratógépek és egyéb mezőgazdasági gépek

legújabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

**A magyar kir. államvasutak gépgyárának
vezérügynökségénél Budapest V., Váci-körút 32.**

Árjegyzéket és költségvetést ingyen és bérmentve küldünk. — Kerületi képviselő: SPITZER EDE Nagyvárad.

Olcsó, mélyen leszállított árak mellett
kerülnek eladásra összes férfi, és
női divatáru cikkek a

Fábry Testvérek

üzlethelyiségében Fő-utca, Moskovits-palota,
Igazi alkalmi eladása egész finom
árúknak, különösen nagy választék
férfi ingek, gallérok, kézelők, divatos
férfi, fiú és gyermek kalapok, sapkák,
keztük, harisngák, alsó jäger ruhá-
zatok, takarók, utazó- és lópokróczok,
galocsenek, hóczipők, férfi, női és
gyermek lábbelik, egész finom minő-
ségben, olcsó árak mellett, francia
parchetek, rumburgi vásznak, szalag
csipke, selyemkendők, pamutok kü-
lönösen leszállított árak mellett.

3000 drb férfi divat nyakkendők igazán olcsó
árban. Határozott ár, készpénzfizetés mellett
Az üzletberendezés eladó. 1447.

50—60,000 darab

amerikai szőlővessző

(Riparia)

eladó

Értekezni lehet: Nagyvárad, Lovas-u. 20.
vagy: Debreczen, Zöldfa-u. 14.—a. sz. a.

Meghívó.

A Gazdasági és Iparbank Részvény-
társaság Nagyváradon 1906. évi január
hó 28-án délelőtt 10 órakor tartja saját
üzlethelyiségében

XV. évi rendes közgyűlését.

melyre a t. részvényesek tisztelettel meg-
hivatnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság
évi jelentése.
2. Az 1905. évi mérleg előterjesztése, a
tisztá nyereség mikénti felosztása felett való
határozathozatal és a felmentvény megadása.

3. A felügyelő-bizottság díjazásának meg-
állapítása az 1906. évre.

4. A napibiztosi minőségben működő igaz-
gató-tanácsosok, napidíjának 3 évre való meg-
állapítása.

5. Az igazgatóság, felügyelő-bizottság, az
igazgatótanács elnökének és 8 igazgató taná-
csos választása.

6. Esetleges indítványok.

Nagyvárad, 1906. január hó 12-én.

Az igazgatóság.

Minden részvényes, ki szavazatával élni
kiván, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli
12 óráig részvényeit az intézet pénztáránál el-
ismervény ellenében letéteményezni. Ugyanott
január 20-tól kezdve a zárszámadás a mérleg-
gel együtt a t. részvényesek rendelkezésére áll.
1480.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyaszt-
közönséget, hogy kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes
fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron
kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyer-
gyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
árlámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávaló
szépálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvételnek a villamos műnél.

A Korona- és Filler-bazárt teljesen áthelyezték
szembe, a városi Bazár-épületbe, az Amerikai-áruház mellé.

Hol tombola-játékok, bálí-legyezők, kotillonok, álarczok a legolcsóbban szerezhetők be, ugyancsak ajándék és dísz tárgyak, utazó-ládák és bőröndök, gyermek játé-
kok, gyermek-kocsik, reform-szekerek, mely egyszersmint tolokocsi is Gumi különlegességek.

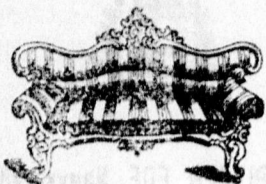
Teljes
tisztelettel: **FRISS és TSA** KORONA- és FILLÉR-BAZÁR. Fő-utca,
városi Bazár épület. Telephon 130.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezesség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és nappali berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata. — Kívánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller pöttléka

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalom-ésillapító szerek bizonyult **köszvényre, csúznál és meghűtéseknel** bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Súlyos hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, amely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzékkel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógyszerboltban kapható. — Főraktár: **Török József gyógyszerésznél, Budapesten.**

Richter gyógyszerháza az „Arany oroszúthoz”, Prágában. Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Globin

a legjobb és legfinomabb cipőtisztítószer

Olcsó kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utca 2. sz. a. (Köröspart, Siedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szállodával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiacz terén banktisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyert bő tapasztalatok, valamint előkelő bankok képvisellete alapján:

1. Jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is benn foglaltatik) 10—50 évre a lehető legrövidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatláb mellett minden előzetes díj és költség nélkül folyósítottok;

2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel;

3. köztisztviselőknek, katonatiszteknek, állami, megyei és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközölök ki.

Mindentéle kölcsön ügyletben szívesen állok rendelkezésre és minden díjazás nélkül szolgálak felvilágosítással, utbaigazítással délelőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon szám 424.

930.

Szőrmekabátok, boák és muffok.

Wallerstein Fülöp Fiai Nagyvárad, Bémer-tér

Nagy maradékvásár megkezdődött!

Azon körülmény, hogy sikerült Aradon a jóhírnevű »Probst Károly és Társa Utódai« cég csődtömegét és Kolozsvárott a »Balogh és Reil«-féle áruraktárt megvennünk, azon kellemes helyzetbe vagyunk, hogy képesek vagyunk **minden versenyt felülmulva** jó minőségű kézmű- és divatárubból eddig nem létezett **rendkívüli olcsó árak** mellett, dus választékot szolgáltatni.

A **farsangra** igen alkalmas és czélszerű ajándékok beszerzésére ajánljuk dus választéku áruraktárunkat, hol **női szövetek, selymek, vásznak, fehérneműek, szőnyeg, függöny, paplan és ágyneműekben** stb. dus választékot tartunk.

Fentieken kívül rendkívüli olcsó árban szolgálhatunk boákat, női és gyermek harisnyákat, keztyüket, meleg alsó trikót, ruhákat, férfi és női ingeket, korsettákat stb.

Amennyiben ritkán kínálkozik ily kedvező alkalom, hogy jó árut meglepő olcsó áron bevásárolni lehessen, kérjük a t. cz. vevőközönséget áruházunk megtekintésére, előre is biztosítva, hogy **olcsó, szabott árak** mellett fogjuk a szükségletét kielégíteni.

kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Kert-utca 5. számú ház és ugyanott egy Bösendorfi-zongora eladó.

Erdélyi pokróczok, flaneltakarók.

Női és gyermek felöltők.